



Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, Ljubljana



Poligamija / Polygamy, akril na platnu, 80 cm × 100 cm, 2020

Galerija Instituta "Jožef Stefan"

NAVID FADAE Nazer

Po bombah, pred vdihom

Odprtje razstave bo
v ponedeljek, 7. julija 2025, ob 18. uri na Jamovi cesti 39 v Ljubljani.

Razstava bo odprta do 31. julija 2025.

Ruševine sanj

Navid Fadaee Nazar je umetnik in vizualni pripovedovalec zgodb, ki niso zgolj videne, temveč tudi doživete. Rodil se je v Iranu, kjer se je njegovo prvo srečanje z lepoto globoko prepletlo s trpljenjem. Njegovo akademsko ozadje na področju filmske režije je oblikovalo narativen in strukturiran pristop k ustvarjanju podob – pristop, ki še naprej vpliva na njegovo ustvarjanje, čeprav zdaj govori skozi barvo, obliko in tišino. Vendar, presenetljivo, ne govori o svoji tragični usodi, ne o uporništvu, ječi, mučenju, ne o poti, ki ga je iz Irana pred desetimi leti pripeljala v Slovenijo.

Prvi cikel slik je Navid Fadaee Nazar imenoval *Krik pod oceanom*. V njem ženska ni le družbeni subjekt, temveč nosilka kolektivnega spomina in kip upora proti zgodovinskemu izbrisu. S tem slikarskim ciklom sporoča, da Iranci in Iranke, ki kričijo pod oceanom, nihče ne sliši. Njegova vizualna zgodba je zelo osebna, globoko podoživeta pripoved o trpljenju žensk v njegovi domovini in drugod v svetu.

Mnoga iranska dekleta, ki so imela pred poroko spolne odnose, raje storijo samomor, kot da bi bile izpostavljene strahu, da jih ubije lastna družina. Spodnji del slike *Nedolžnost* je pod rdečo črto prazen. Ničesar več ni. Koliko je vredna nedolžnost? Slika *Posilstvo* govori o dveh posiljenih ženskah in njuni kruti usodi. Na temnem ozadju slike *Smrt človeštva* je poudarjena rdeča barva, krvavo sporočilo: ameriško zunanje ministrstvo je leta 2016 objavilo poročilo o trgovanju z ljudmi. Da iranski režim še vedno izrecno spodbuja moške, da bi imeli več žena, je motiv slike *Hiša iz kart*. Spolno diskriminacijo kaže tudi fragmentarna slika *Živeti v senci*. Na simbolnih pastelnih pasovih dvodelna kompozicija slike v sliki predstavlja željo in strah. Dvodelna slika *Kislina* s poudarjeno ločnico kaže življenje (na rdečem ozadju) prej in (na črnem ozadju) potem, ko nad iznakaženo žensko še vedno visi grožnja v podobih zveri, simbola nečloveške krutosti. Na dvodelni sliki *Neda* je upodobljena ena izmed žensk, ki so bile leta 2009 ubite na uličnih protestih v Teheranu. Kot živa bolečina je ostala v slikarjevem spominu skupaj z okrvavljeno zastavo domovine. Na veliki rdeči površini slike *Živa rana* je prikazano množično

pohabljanje spolnih ženskih organov v Egiptu, Etiopiji in Nigeriji. V centru podobe *Kamenjanje* sedi ženska z dolgimi, razpuščenimi lasmi, obrnjena stran od gledalca. Simbolni atributi: poleg kamena okoli nje so to privoščljivo napadalne oči, od daleč zre vanjo obtožujoča, poenostavljena izslikana množica. Minimalizem podobe *Bele srede* nazorno vizualizira razgibano zelen travnik, sredi katerega je visok svetleč stolp, vrh katerega ženska demonstrativno odvrže svoj hidžab. Iz računalniškega zaslona sneta podoba *Enakost* z atraktivno ris-



Stoječi v vrsti / Standing in line, akril na platnu, 50 cm × 70 cm, 2025

bo in dvema nasprotnima barvama paradoksalno izpodbijata resničnost naslova slike. Slikar se zaveda pomembnosti svetovnih socialnih medijev, a tudi lažnih prisposodob. Na monokromno rožnato slikarsko podlago sta v zgornjo polovico slike *Pol Pot* umeščena stilizirana simbola: kapljice lepljive krvi in znak strele. V svetu, ki dopušča fanatizem, so zločini iz časti nad ženskami pogosti. Ženski bi, tako kaže slika *Fanatik*, najraje prepovedali vse. Tudi v Teheranu je hidžab obvezen, mlade žene brez tančic lahko živijo le v »zlatih kletkah« pod moško nadvlado, kar simbolično zgovorno kaže slika *Hidžap*. V takem svetu se dogovarjajo za poroke deklic pri enajstih letih, ki premlade pri porodih pogosto umrejo (*Smrt sanj*). Tudi mnoge

pravice žensk so močno okrnjene, ne smejo peti, ne koncertirati (*Zaprtje*), poročene iranske športnice se ne morejo udeleževati mednarodnih turnirjev brez dovoljenja svojih mož (*Ujetnica*), Iranke ne smejo niti na športni stadion. Slika *Plavo dekle* simbolno stilizirano prikazuje tragično zgodbo ženske, ki so jo v preobleki odkrili na nogometnem stadionu in se je zato zažgala. Zelo osebno pa je obarvana slika *Mat*, ki govori o štirih poglavjih njenega življenja in o njeni smrti.

Navid Fadaee Nazer je slikar z močnim vsebinskim nagovorom, ki ga likovno prikazuje z nadrealističnimi in simbolnimi elementi tudi v novem ciklu slik *Po bombah, pred vdihom*. V svojem delu raziskuje različne vizualne jezike – kubizem, minimalizem, abstraktno umetnost in nadrealizem – kar vsakemu konceptu omogoča, da najde svojo obliko. Ne omejuje se na eno estetiko: od fragmentacije realnosti v kubizmu do namerne tišine minimalizma in brezmejnega notranjega pogleda nadrealizma – vse so orodja za gradnjo sveta, kjer se gledalec sooči s svojim notranjim jazom.

Današnji čas slikarju ponuja grenko zrcalo zgodovine (*Odmevi*), ko se je ves svet zaklinjal z besedami »nikoli več«. Pokrajine izgubljenega raja se razkrajajo do nerazpoznavnosti (*Ruševine sanj*). Bo tudi ptičje petje utihnilo pred grozljivimi izpadi psihopatov, zastrupljenih s sovraštvom, premikajočih se kakor orjaški pajek, ki v nizkem rastju negibno čaka, nato pa plen, ki se mu dovolj približa, zgrabi z nogami? Abotneži, polni bujne preproščine, gledajo, česar ni videti, poslušajo, česar ni slišati, se napihujejo, rastejo, uživajo v lastni veličini, se dvigajo, grabijo, žrejo in želijo postati vse tisto, kakršni nikoli niso mogli biti in kar nikoli ne bodo. Sprevržena religija povprečnežev so, ki vse vidijo, vse vedo in verjamejo, da se

bodo nebeška vrata odprla samo njim, ki gredo skozi življenje, ne da bi pustili za seboj kaj drugega kot pokvarjene poskuse, da bi druge s svetohlinsko kloako žaljivih groženj ponižali, iz-

ključili in v nesmiselnih vojnah uničili, čeprav že s tem dokazujejo uboštvo svoje pameti.

Oba cikla slik je Navid Fadaee Nazer ustvaril z močno izpovednimi motivi, barvne vrednosti pa prilagodil in premišljeno obravnaval z znanjem dobrega vizualnega ustvarjalca. K temu je pripomogel tudi štiriletni študij na fakulteti v Teheranu, saj se je kot akademsko izobraženi filmski ustvarjalec spoznaval z osnovami vizualne umetnosti. Barva je zanj močan izraz. Uporablja živahne, osnovne, divje akrilne barve, ki dajejo moč in življenje. Njegova iz resničnosti izhajajoča pripoved z nenavadnimi, mestoma fantastičnimi elementi prinaša občutja nemira in strahu, ki ga še vedno nosi v sebi. O tem govori kot slikar. To je njegov upor. Ni le pobegnil iz dežele, kjer zanj življenje ni bilo več mogoče,

temveč je tukaj dobilo poseben smisel. Protest proti vsemu, kar nasprotuje spoštovanju žensk, in proti vsakemu nasilju (*Stoječi v vrsti*). Nov cikel slik je dialog z univerzalnim in vedno znova ponavljajočim se pojavom: vojno. Toda ta vojna ni omejena le na bojišča – odvija se v spominu, v porušenih domovih, v pogledih, zamrznjenih zaradi izgube, in v težkih tišinah, ki ostanejo. Ta cikel slik je soočenje z vprašanji o nasilju, telesu v krizi, nevidnih mejah in možnostih rekonstrukcije. Njegovo empatično občutenje življenja in s tem povezana slikarska pot so zaznamovali predvsem – upor, izgon, globoko dožemanje trpljenja v svetu in nov začetek življenja.

Tatjana Pregl Kobe



Odmevi / Echoes, akril na platnu, 70 cm × 50 cm, 2025



Ruševine sanj / Ruins of a Dream, akril na platnu, 50 cm × 70 cm, 2025

Navid Fadaee Nazar

Rodil se je leta 1984 v Teheranu, glavnem mestu Irana. Na SOORE Univerzi v Teheranu je diplomiral filmsko režijo. V Maribor je prišel leta 2016, kjer od leta 2023 v Slovenskem narodnem gledališču Maribor dela kot rekviziter: ta vloga je spremenila njegov odnos do predmetov – tistih na videz neživih elementov, ki nosijo čustveno in pripovedno težo. Gledališče mu je ponudilo globlje razumevanje prostora, pripovedi in tihih fragmentov, vgrajenih v vizualno umetnost. V različnih galerijah po Sloveniji je imel enajst samostojnih razstav, doslej so bile vse osredotočene na pravice žensk

po svetu, predvsem na vprašanja o nasilju nad njimi. Njegova najnovejša slikarska snovanja so dialog z univerzalnim in vedno znova ponavljajočim se pojavom: vojno. Toda ta vojna zanj ni omejena le na današnje bojišče, odvija se tudi v njegovem spominu, v porušenih domovih, v pogledih, zamrznjenih zaradi izgub, in v težkih tiščinah, ki ostanejo. Zanj slikanje ni odsev, temveč ustvarjanje kot aktivno povabilo k novemu pogledu na tako pogosto spregledano dogajanje v svetu. Živi in ustvarja v Mariboru.

e-naslov: navidfn@yahoo.com

Urednik in oblikovalec: mag. Marjan Verč; lektorica: Špela Komac